

UCHWAŁA NR .....
RADY MIEJSKIEJ W NAMYSŁOWIE

z dnia ..... 2015 r.

**w sprawie Gminnych Programów Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Namysłów w 2015 roku**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r., poz. 594, z późn. zm.) oraz art. 4¹ ust. 2 i ust. 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012 r., poz. 1356, z późn. zm.) i art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 r., poz. 124, z późn. zm.), w związku z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r. poz. 182, z późn. zm.) Rada Miejska w Namysłowie uchwala, co następuje:

§ 1. 1. Uchwala się:

- 1) Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Namysłów w 2015 roku, stanowiący załącznik **Nr 1** do uchwały;
- 2) Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Namysłów w 2015 roku, stanowiący załącznik **Nr 2** do uchwały.

2. Programy, o których mowa w ust. 1, stanowią części Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w latach 2005 - 2015, przyjętej uchwałą Nr XXV/184/05 Rady Miejskiej w Namysłowie z dnia 29 kwietnia 2005 roku w sprawie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, zmienionej uchwałą Nr XXXII/236/06 Rady Miejskiej w Namysłowie z dnia 19 stycznia 2006 roku.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Namysłowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Sylwester Zabielnny

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr .....
Rady Miejskiej w Namysłowie
z dnia ..... r.

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
W GMINIE NAMYSŁÓW W 2015 R. (GPPiRPA)**

Rozdział I WPROWADZENIE

Spośród licznych problemów społecznych, jakie występują w naszym kraju, problemy związane z alkoholem mają szczególne znaczenie. Wynika to przede wszystkim z rozmiarów tego zjawiska oraz społecznych i ekonomicznych kosztów, jakie z tego tytułu ponosi budżet państwa. Zgodnie z Raportem Światowej Organizacji Zdrowia, dotyczącym Stanu Zdrowia na Świecie, alkohol jest na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia populacji, odpowiedzialnym za ponad 9% całkowitego obciążenia chorobami i urazami, a ponad 60 rodzajów chorób i urazów ma związek z alkoholem.

Konsumpcja alkoholu ma istotny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne zarówno pojedynczych osób jak i rodzin, a jej konsekwencje dotyczą nie tylko osób pijących szkodliwie, ale wpływają na całą populację. Nadużywanie alkoholu powoduje wiele szkód społecznych, takich jak zakłócanie bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki komunikacyjne, przemoc w rodzinie, ubóstwo i bezrobocie. Trudno wyliczalne są straty w sferze psychologicznej i emocjonalnej dotyczące szczególnie rodzin. Z tego względu działania w zakresie zapobiegania i rozwiązywania problemów alkoholowych powinny być przedmiotem szczególnej troski ze strony administracji samorządowej. Rozmiary szkód mogą być zmniejszone przez skuteczną politykę wobec alkoholu i problemów z nim związanych.

Podstawą prawną w Polsce do działań w tym zakresie jest ustawa z 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Ten akt prawny stanowi jasno, że prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy. Ustawodawca wskazuje również zadania, jakie mają być realizowane z uwzględnieniem potrzeb lokalnych. W tym obszarze ustawa łączy się z zapisami ustawy o zapobieganiu narkomanii. Nie mniej ważnym dokumentem jest ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, która wyraźnie definiuje przemoc w rodzinie jako przestępstwo i wyznacza kierunki zwalczania tej patologii.

To właśnie gmina ma przedsięwziąć środki zaradcze oraz naprawcze skierowane do lokalnej społeczności, aby zapobiegać i minimalizować skutki alkoholizmu, narkomanii, nikotynizmu i przemocy. Obecnie nikt nie zastanawia się już, czy warto pomagać osobom, rodzinom z problemem alkoholowym a szczególnie dzieciom, ale jak to robić szybciej, skuteczniej i efektywniej. Pomagać – to znaczy minimalizować skutki alkoholizmu, narkomanii, przemocy, lepiej pomagać – to przede wszystkim zapobiegać, czyli edukować, uświadamiać, wskazywać alternatywne sposoby spędzania wolnego czasu, radzenia sobie z sytuacją trudną, konfliktową, jak skutecznie bez używek rozładować napięcie i rodzącą się agresję. Pomagać to również wspierać młodych ludzi w kształtowaniu prawidłowych postaw osobowościowych, aby nie było potrzebne „podpieranie się” substancjami uzależniającymi i uczyć umiejętności mówienia „nie” w sytuacjach, gdy młody człowiek poddany jest presji otoczenia.

Kluczowym aktem prawnym, na podstawie którego prowadzi się realizację działań na szczeblu lokalnym jest Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Program jest uchwalany corocznie przez Radę Miejską. Zadania ujęte w Gminnym Programie są koordynowane przez

Pełnomocnika Burmistrza Namysłowa ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii. Ustawa zabezpiecza również środki finansowe na realizację programu, które pochodzą z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Opłaty te stanowią dochód gminy, który w całości musi być przeznaczony na realizację programu i nie może być przeznaczony na inne cele.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Namysłów na 2015 rok określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z nadużywania alkoholu.

Program opiera się na wytycznych Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Narodowym i Wojewódzkim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla województwa opolskiego.

Podstawową rolą gminy Namysłów, w ramach realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych będzie inspirowanie i wspieranie bezpośrednich realizatorów konkretnych zadań, w ramach posiadanych możliwości kadrowych i finansowych. Program ten stanowi merytoryczne i organizacyjne ramy dla realizacji zadań, ze szczególnym uwzględnieniem wskazanych priorytetów wynikających z przyjętych celów.

Rozdział II

ELEMENTY DIAGNOSTYCZNE

1. Osoby uzależnione od alkoholu.

Brak jest danych dotyczących osób uzależnionych od alkoholu - można jedynie przeprowadzić ostrożne szacunki na podstawie przelicznika przyjętego przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (dalej w skrócie: PARPA), według której odsetek osób uzależnionych od alkoholu wynosi ok. 2% całej populacji. Stan ludności Gminy Namysłów według danych ewidencji ludności na dzień 31.12.2014 r. wynosił 25399 osób – 2% z tej liczby to **508** osoby – należy jednak podchodzić do tej liczby z dużą ostrożnością. Według danych uzyskanych z Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Opolu w jednostkach leczenia odwykowego województwa opolskiego leczyło się ok. **12%** populacji osób uzależnionych od alkoholu. Jeżeli przyjąć, z wszystkimi zastrzeżeniami, dla ilustracji sytuacji liczbę ok. 508 osób uzależnionych od alkoholu z terenu gminy Namysłów, oznacza to, iż do specjalistycznego leczenia trafia ok. **61** spośród nich. Ok. **450** nie leczonych osób uzależnionych od alkoholu generuje dodatkowe koszty w różnych obszarach ochrony zdrowia ze względu na szkody zdrowotne, jakie ponosi w związku z nałogowym piciem alkoholu. Poza szkodami zdrowotnymi grupa ta w związku z uzależnieniem od alkoholu ponosi straty o charakterze społecznym i materialnym, będąc jednocześnie powodem powstawania strat zdrowotnych, społecznych i materialnych w swoim najbliższym otoczeniu.

2. Osoby nadużywające alkoholu – pijące szkodliwie.

Według szacunków PARPA minimalny odsetek osób pijących szkodliwie wynosi **5%** całej populacji – jest to w przypadku gminy Namysłów ok. **1270** osób.

Maksymalny, według szacunków PARPA, odsetek osób pijących szkodliwie wynosi **7%** całej populacji – w przypadku gminy Namysłów jest to **1778** osób. W związku z używaniem alkoholu w tej grupie należy spodziewać się zwiększonej ilości szkód zdrowotnych wynikających między innymi z urazów mających związek z alkoholem oraz z długotrwałej ekspozycji na duże dawki alkoholu. Oznacza to w przypadku pacjentów nadużywających alkoholu oraz uzależnionych od alkoholu zwiększone koszty w wielu obszarach ochrony zdrowia.

Badania oceniające rolę alkoholu w określonych typach obrażeń wykazały, że może on być przyczyną wielu urazów, a nawet śmierci na skutek wypadków samochodowych, potrącenia pieszych, upadków, utonięć, pożarów i poparzeń, a także wypadków przy pracy. Tak więc problemy konkretnych osób wynikające z ich uzależnienia od alkoholu lub jego nadużywania generują znaczne koszty, także poza obszarem ochrony zdrowia.

3. Osoby dorosłe żyjące w najbliższym otoczeniu alkoholików.

Do tej kategorii osób zaliczamy dorosłych członków rodziny partnerów życiowych alkoholików. Osoby te, żyjąc w najbliższym otoczeniu alkoholików ponoszą różnego rodzaju straty, w tym zdrowotne wynikające z długotrwałego funkcjonowania w głębokim stresie oraz z psychicznych i somatycznych kosztów szkodliwego przystosowania się do życia z osobą uzależnioną od alkoholu.

W przypadku wielu dorosłych osób żyjących w najbliższym otoczeniu alkoholika, życie w długotrwałym stresie emocjonalnym pozostawia ślady, a nawet sieje spustoszenie. Efektem takiego życia może być nerwica bądź izolowane objawy psychosomatyczne ze strony różnych układów (ból głowy, kłopoty mięśniowe, kłopoty żołądkowe, zaburzenia krążenia i niepokojące objawy ze strony serca), sytuacja taka tworzy okazję do sięgnięcia po środki uspokajające, nasenne i przeciwbólowe. W tym też do sięgnięcia po alkohol. Wszystkie te środki mogą stać się substancją własnego uzależnienia.

Według szacunków PARPA osoby żyjące w najbliższym otoczeniu alkoholika stanowią ok. **4%** populacji. W przypadku gminy Namysłów, przy 25399 mieszkańcach, stanowi to ok. **1016** osób generujących koszty w różnych obszarach ochrony zdrowia wynikające ze szkód zdrowotnych powstałych w związku ze szkodliwym wpływem funkcjonowania w najbliższym otoczeniu alkoholika.

Niewielki zasięg pomocy terapeutycznej dla osób żyjących w najbliższym otoczeniu alkoholika, tzw. osób współuzależnionych, nie tylko powoduje dodatkowe koszty w ochronie zdrowia ale również wzmacnia dysfunkcję rodzin, utrudnia przystosowanie się do zmieniających się warunków na rynku pracy lub wpływa na ponoszenie strat rozwojowych przez dzieci.

4. Dzieci wychowujące się w rodzinach z problemem alkoholowym.

Życie dziecka w rodzinie z problemem alkoholowym powoduje poważne straty emocjonalne i rozwojowe. Według szacunków PARPA dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików stanowią ok. **4%** populacji. W przypadku gminy Namysłów przy 25399 mieszkańcach jest to ok. **1016** osób. Wychowywanie się w rodzinie z problemem alkoholowym może wyrzucić poważny negatywny wpływ na rozwój dziecka. Dla dzieci wychowujących się w rodzinach z problemem alkoholowym, choroba rodziców staje się główną siłą nadającą kierunek ich życiu, które zaczyna się obracać wokół problemu alkoholowego ojca, czy matki.

Należy podkreślić, że dysfunkcje, powstałe w przypadku dzieci wychowujących się w rodzinach alkoholowych, przenoszone są następnie w dorosłe życie, jako tzw. syndrom DDA (Dorosłego Dziecka Alkoholika). Mamy więc do czynienia z sytuacją, w której wychowywanie się w najbliższym otoczeniu osób uzależnionych od alkoholu oraz brak pomocy psychologicznej, czy terapeutycznej w dzieciństwie, mogą skutkować dysfunkcjami w sferze emocjonalnej i psychicznej w trakcie dorosłego życia.

5. Bezrobocie jako czynnik zwiększający ryzyko szkodliwego picia napojów alkoholowych.

Szczególnie niepokojąca sytuacja dotyczy osób bezrobotnych – według PARPA **23%** należało do grup ryzyka pod względem konsumowania napojów alkoholowych. Można jednakże przyjąć, iż w przypadku osób bezrobotnych mamy w sposób wysoce prawdopodobny do czynienia z nadreprezentacją osób pijących ryzykownie. Sytuacja taka oznacza, że w związku z dysfunkcjami, jakie powodować może nadmierna konsumpcja alkoholu w sferze psychicznej i biologicznej człowieka, alkohol sprzyja poszerzeniu się niemałych już na terenie gminy obszarów ubóstwa.

Pewną ilustracją związku bezrobocia z ryzykiem dotyczącym spożywania napojów alkoholowych – przy przytoczonych wyżej zastrzeżeniach – może być liczba **286** osób stanowiących 23% z 1242 osób bezrobotnych (dane dotyczą gminy Namysłów), zarejestrowanych w dniu 31.12.2014 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Namysłowie. Oznacza to, że prawie 350 osób bezrobotnych pije alkohol w sposób uszkadzający siebie i swoje otoczenie, zmniejszając jednocześnie szanse na uzyskanie pracy.

6. Przemoc w rodzinie / przemoc domowa.

Według szacunków PARPA ok. 2/3 osób dorosłych oraz ok. 2/3 dzieci żyjących w rodzinach z problemem alkoholowym doznaje przemocy w różnych formach – w przypadku gminy Namysłów jest to ok. **670** dorosłych osób żyjących w najbliższym otoczeniu alkoholików oraz ok. **670** dzieci żyjących w takim otoczeniu. Należy podkreślić, że przemoc domowa jest zjawiskiem szerszym i nie ogranicza się do rodzin z problemem alkoholowym i do związku z alkoholem.

Połączenie informacji z instytucji stykających się z przemocą domową oraz powyższych szacunków prowadzi jednoznacznie do wniosku, że większość osób doznających przemocy domowej pozostaje poza oddziaływaniami, które mogłyby przemoc zatrzymać i pomóc w sposób profesjonalny. W praktyce pomoc taka udzielana jest w jednostkach lecznictwa odwykowego dla członków rodzin osób uzależnionych od alkoholu oraz w bardzo nielicznych podmiotach nie zaliczanych do sektora finansów publicznych.

Również w przypadku sprawców przemocy, poza leczeniem odwykowym i w pewnej mierze, niektórymi zakładami karnymi, brak jest oferty pomocy psychologicznej i terapii.

7. Rynek napojów alkoholowych.

Uchwałą Rady Miejskiej w Namysłowie dnia 30 października 2001 roku ustalono liczbę punktów sprzedaży napojów alkoholowych powyżej 4,5% alkoholu /z wyjątkiem piwa/, przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, oraz określenia zasad usytuowania miejsc sprzedaży napojów alkoholowych i warunków ich sprzedaży, na terenie gminy Namysłów.

Łączny limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych uchwalony przez Radę Miejską /limit sklepów + limit lokali gastronomicznych/ wynosi 115 punktów.

Limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży /sklepy/ - 75.

Limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży /lokale gastronomiczne/ - 40.

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie <i>/stan na 31.12.2014 r./</i>								
z napojami przeznaczonymi do spożycia								
1) poza miejscem sprzedaży					2) w miejscu sprzedaży			
wg zawartości alkoholu					wg zawartości alkoholu			
1.	2.	3.	4.	5	6.	7.	8.	9
ogółem /wszystkich punktów/	razem	do 4,5% /oraz piwa/	od 4,5 do 18% /z wyjątkiem piwa/	pow. 18%	razem	do 4,5% /oraz piwa/	od 4,5 do 18% /z wyjątkiem piwa/	pow. 18%
97	67	67	52	59	30	30	11	19

Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wydanych w 2014 roku <i>/stan na 31.12.2014 r./</i>								
z napojami przeznaczonymi do spożycia								
1) poza miejscem sprzedaży					2) w miejscu sprzedaży			
Wg zawartości alkoholu					wg zawartości alkoholu			
1.	2.	3.	4.	5	6.	7.	8.	9
ogółem /wszystkich zezwoleń/	razem	do 4,5% /oraz piwa/	od 4,5 do 18% /z wyjątkiem piwa/	pow. 18%	razem	do 4,5% /oraz piwa/	od 4,5 do 18% /z wyjątkiem piwa/	pow. 18%
31	18	16	15	14	13	13	2	5

8. Podsumowanie

Konsumpcja alkoholu zwiększa ryzyko wielu szkód społecznych w zależności od poziomu spożycia, tzn. im większa konsumpcja tym wyższe ryzyko szkód. Szkody wywołane przez picie mieszczą się w szerokim zakresie: od zakłóceń porządku publicznego, np. wyrwanie ze snu przez hałaśliwego pijaka, do bardziej poważnych konsekwencji takich jak problemy małżeńskie, molestowanie dzieci, przestępczość, agresja czy morderstwo. Ogólnie rzecz biorąc, wyższy poziom spożycia pociąga za sobą poważniejsze przestępstwa

i urazy. Poziom konsumpcji, częstotliwość picia i częstotliwości oraz ilości napadowego picia alkoholu, niezależnie od siebie zwiększają ryzyko przemocy, przy czym niekiedy picie napadowe może zakłócać zależność między poziomem konsumpcji i szkodami.

Alkohol jest narkotykiem powodującym uzależnienie. Niezależnie od tego jest przyczyną 60 różnego typu chorób, w tym urazów, zaburzeń psychicznych, chorób przewodu pokarmowego, nowotworów, chorób układu sercowo – naczyniowego, zaburzeń odporności, chorób płuc, chorób układu kostnego mięśniowego, zaburzeń zdrowia reprodukcyjnego, nie wyłączając ryzyka zgonu niemowląt i niskiej wagi niemowląt. Dla większości chorób i zaburzeń działanie alkoholu jest proporcjonalne do wielkości spożycia.

Przyjmuje się, iż wskazane wyżej grupy ryzyka będą głównymi beneficjentami ostatecznymi Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Założenie powyższe nie ogranicza grona beneficjentów ostatecznych do wskazanych grup ryzyka, wskazuje natomiast, kto winien należeć do głównych odbiorców pomocy udzielanej w ramach realizowanych zadań.

Rozdział III

ZADANIA PRIORYTETOWE GPPiRPA

W związku z występującym w Polsce wzrostem zagrożeń dotyczących używania napojów alkoholowych przez dzieci i młodzież w tworzeniu Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2015 za zadania priorytetowe uznano:

- 1) edukację rodziców – promowanie i wdrażanie programów szkoleniowych skierowanych do rodziców i wychowawców, mających na celu opanowanie konkretnych umiejętności wychowawczych w kontekście zagrożeń związanych z obniżaniem się wieku inicjacji alkoholowej i konsekwencji podejmowania przez dzieci i młodzież zachowań ryzykownych (używania i nadużywania alkoholu lub innych środków odurzających, agresji, przemocy rówieśniczej, wczesnej aktywności seksualnej).
- 2) działania informacyjno – edukacyjne, wykorzystujące techniki multimedialne do profilaktyki i promocji zdrowia oraz poszerzenia wiedzy młodych i dorosłych mieszkańców gminy Namysłów na temat szkodliwości picia alkoholu i dostępnych form i miejsc pomocy dla osób uzależnionych i ich rodzin.
- 3) wspieranie sportu i alternatywnych form spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież oraz działań profilaktycznych, promujących trzeźwy, zdrowy i bezpieczny styl życia.

Rozdział IV

GLÓWNE CELE GPPiRPA

Główne kierunki działań strategicznych samorządów lokalnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych zostały wyznaczone przez ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Obejmują one:

- 1) racjonalne ograniczenie dostępności alkoholu,
- 2) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w szczególności dla dzieci i młodzieży,
- 3) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- 4) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin,
- 5) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej promowaniu zdrowego stylu życia, w szczególności ukierunkowanej na zapobieganie lub zmniejszanie szkód związanych z alkoholem,
- 6) funkcjonowanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 7) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Niniejszy program uwzględnia i realizuje powyższe cele. Program wyodrębnia cztery grupy zadań w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i ochrony przed przemocą w rodzinie:

- 1) profilaktyka pierwszego stopnia – zapobieganie problemom alkoholowym i przeciwdziałanie przemocy domowej adresowane jest do ogółu mieszkańców gminy Namysłów;
- 2) profilaktyka drugiego stopnia - wczesne rozpatrywanie czynników ryzyka wystąpienia problemów alkoholowych i przemocy domowej oraz oddziaływanie psychoedukacyjne i interwencja kryzysowa dla osób z grupy ryzyka;
- 3) profilaktyka trzeciego stopnia - terapia uzależnienia od alkoholu, terapia współuzależnienia, pomoc psychologiczna dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym, terapia Dorosłych Dzieci Alkoholików oraz pomoc ofiarom przemocy domowej,
- 4) profilaktyka czwartego stopnia - rehabilitacja.

Rozdział V

HARMONOGRAM REALIZACJI GPPiRPA ORAZ JEGO REALIZATORZY

1. Realizatorzy GPPiRPA to:
  - 1) Burmistrz Namysłowa,
  - 2) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
  - 3) Ośrodek Pomocy Społecznej w Namysłowie,
  - 4) Namysłowski Ośrodek Kultury,
  - 5) świetlice socjoterapeutyczne z terenu gminy Namysłów,

- 6) placówki oświatowe z terenu gminy Namysłów,
  - 7) Komenda Powiatowa Policji w Namysłowie,
  - 8) instytucje, organizacje i stowarzyszenia działające na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Harmonogram realizacji GPPiRPA w roku 2015 zawiera **tabela Nr 1**.

Rozdział VI

GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

1. Funkcjonowanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Namysłów

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych została powołana Zarządzeniem Nr 522/V/09 Burmistrza Namysłowa z dnia 25 listopada 2009 r., które określa jej zadania. W skład Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wchodzi osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Zasady funkcjonowania i tryb pracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych określa regulamin, stanowiący załącznik do ww. zarządzenia.

Podstawowym zadaniem Komisji jest podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia spożywania napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożywania. Celem działań profilaktycznych jest również zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych oraz zwiększanie zdolności do radzenia sobie z istniejącymi problemami. Komisja realizuje określone ustawowo zadania gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, do których należy:

- podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego,
- opiniowanie wydawania zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych pod względem zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami rady gminy,
- kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych.

Również w ramach działań wynikających z instytucji prawnej zobowiązującej do leczenia, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

- przyjmuje zgłoszenie o przypadku nadużywania alkoholu,
- wzywa na rozmowę osoby, co do których wpłynęło w/w zgłoszenie,
- w przypadku gdy osoba wezwana nie godzi się dobrowolnie na leczenie, a wstępne czynności przeprowadzone w sprawie uzasadniają kontynuowanie postępowania, Komisja składa wniosek o wydanie postanowienia o obowiązku poddania się leczeniu do Sądu Rejonowego w Kluczborku.

W 2014 r. w ramach działalności Komisji odbyło się 27 posiedzeń. Wpłynęło 56 nowych wniosków o podjęcie działań wobec osób nadużywających alkoholu:

- od rodzin osób uzależnionych – 13 wniosków,

- z Ośrodka Pomocy Społecznej – 17 wnioski,
- z Komendy Powiatowej Policji – 26 wniosków.

Do Sądu Rejonowego w Kluczborku Wydział III Rodzinny i Nieletnich skierowano 9 wniosków o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.

Ponad to w ramach swojej działalności, opiniowano wnioski o zgodność lokalizacji punktów, których właściciele wystąpili o wydanie zezwoleń na sprzedaż alkoholu. Wydano 50 pozytywnych opinii w formie postanowienia.

Na posiedzenia Komisji wezwano 77 osób, w celu zmotywowania do podjęcia leczenia odwykowego. Z osobami wezwanymi zostały przeprowadzone rozmowy interwencyjno – motywujące.

2. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Ustala się następujące zasady wynagradzania członków Komisji:

- 1) za udział w posiedzeniach Komisji przysługuje każdorazowo wynagrodzenie w wysokości:
  - a) Przewodniczący, Z-ca Przewodniczącego i Sekretarz Komisji – otrzymują wynagrodzenie w wysokości 10% minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2015 roku,
  - b) pozostali członkowie Komisji – otrzymują wynagrodzenie w wysokości 8% minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2015 roku;
- 2) za wykonanie kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (niezależnie od ilości sprawdzonych punktów w danym dniu) - w wysokości 5% minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2015 roku;
- 3) podstawą do naliczenia wynagrodzenia jest lista obecności na posiedzeniach komisji podpisana przez Przewodniczącego Komisji lub Z-ce Przewodniczącego, protokół zespołu kontrolującego, bądź inny dokument potwierdzający wykonanie czynności,
- 4) przyjmuje się zasady zwrotu kosztów podróży służbowych, tj. podróży związanych z wykonywaniem funkcji członka Komisji, według zasad obowiązujących w stosunku do pracowników zatrudnionych w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

Rozdział VII

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GPPiRPA

1. Źródłem finansowania zadań GPPiRPA są środki finansowe budżetu gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych.
2. Zadania realizowane w ramach GPPiRPA mogą być również finansowane z dotacji celowych Wojewody Opolskiego oraz Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, a także z darowizn, zapisów i innych wpływów od osób prawnych i fizycznych.
3. Plan finansowy na 2015 rok zawiera **tabela Nr 2**.

HARMONOGRAM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Lp.	Cele główne	Zadania i sposoby realizacji	Realizatorzy zadania	Termin realizacji	Wskaźniki osiągnięcia celu
1	Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin.	1. Prowadzenie zajęć terapeutycznych dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin.	Burmistrz Namysłowa Organizacje pozarządowe Związki Wyznaniowe	I - XII	1) liczba punktów świadczących pomoc 2) liczba osób zgłaszających się samodzielnie na zajęcia 3) liczba osób zgłaszających się na interwencję GKRPA 4) liczba porad indywidualnych 5) liczba sesji psychoterapii grupowej 6) liczba porad diagnostycznych
		2. Prowadzenie zajęć w programie after care (po zakończeniu leczenia): - treningi asertywności - warsztaty radzenia sobie ze złością - warsztaty radzenia sobie ze stresem - treningi komunikacji małżeńskiej - trening interpersonalny.	jw.	w miarę potrzeby	1) liczba punktów świadczących pomoc 2) liczba osób objętych programem 3) liczba osób zgłaszających się samodzielnie na zajęcia 4) liczba sesji psychoterapii grupowej
		3. Prowadzenie punktów konsultacyjnych dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin.	Burmistrz Namysłowa Stowarzyszenia Abstynenckie GKRPA Związki Wyznaniowe	I - XII	1) liczba punktów świadczących pomoc 2) liczba porad diagnostycznych 3) liczba osób zgłaszających się samodzielnie 4) liczba porad indywidualnych 5) liczba osób zgłaszających się na interwencję GKRPA
		4. Szkolenia dla członków GKRPA - kursy specjalistyczne.	Burmistrz Namysłowa	w miarę potrzeby	1) liczba przeprowadzonych szkoleń 2) liczba uczestników szkoleń 3) ewaluacja szkoleń

		5. Zakup i dystrybucja materiałów informacyjno – edukacyjnych.	jw.	jw.	1) liczba zakupionych broszur, ulotek, plakatów, czasopism itp. 2) liczba placówek, dla których dokonano zakupu
		6. Dofinansowanie obozów i kolonii terapeutycznych dla dzieci i młodzieży.	Burmistrz Namysłowa OPS Dyrektorzy placówek oświatowych	I - IX	1) liczba wyjazdów o charakterze terapeutycznym 2) liczba uczestników wyjazdów o charakterze terapeutycznym
		7. Kierowanie na badania w przedmiocie uzależnienia od alkoholu. Finansowanie badań wykonywanych przez biegłego w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.	Burmistrz Namysłowa GKRPA	I – XII	1) liczba osób kierowanych na badanie przez GKRPA 2) liczba wydanych opinii w przedmiocie uzależnienia
2	Udzielanie rodzinom, w których występują problemy związane z nadużywaniem alkoholu pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemoc w rodzinie.	1. Organizacja i utrzymanie punktu konsultacyjnego oraz specjalistycznych miejsc pomocy dla ofiar przemocy domowej (dorosłych i dzieci). 2. Telefon zaufania punktu konsultacyjnego dla ofiar przemocy domowej. 3. Prowadzenie grup wsparcia dla ofiar przemocy domowej. 4. Szkolenia i kursy specjalistyczne zwiększające kompetencje w zakresie pomagania ofiarom przemocy domowej. 5. Szkolenia z zakresu wdrażania procedur interwencji wobec przemocy domowej: - „Niebieska Karta” - „Pomarańczowa Linia”.	Burmistrz Namysłowa Ośrodek Pomocy Społecznej Organizacje pozarządowe Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna Poradnie Leczenia Odwykowego Ośrodki Leczenia Odwykowego Komenda Powiatowa Policji GKRPA Związki Wyznaniowe	I – XII	1) liczba punktów świadczących pomoc 2) liczba osób zgłaszających się samodzielnie na zajęcia 3) liczba osób zgłaszających się na interwencję GKRPA 4) liczba udzielonych porad w obszarze przeciwdziałania alkoholizmowi, przemocy w rodzinie przez specjalistów, w tym: terapeutę uzależnień, prawnika, pielęgniarkę, pracownika socjalnego 5) liczba sesji psychoterapii grupowej 6) liczba porad diagnostycznych 7) rodzaj podjętych działań pomocowych 8) liczba przeprowadzonych szkoleń 9) liczba uczestników szkoleń

					10) ewaluacja szkoleń
3	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w szczególności dzieci i młodzieży.	1. Organizowanie i prowadzenie na terenie placówek oświatowych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, pedagogów oraz rodziców: <ul style="list-style-type: none"> • konferencje • pogadanki • apele • pikniki • spektakle i imprezy kulturalne • obozy terapeutyczne • programy profilaktyczne 	Dyrektorzy placówek oświatowych Burmistrz Namysłowa NOK Organizacje pozarządowe	I - XII	1) liczba placówek oświatowych świadczących pomoc 2) liczba zrealizowanych programów profilaktycznych, konferencji, apele, pogadanek, spektakli teatralnych 3) liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w programach profilaktycznych 4) liczba godzin programów 5) wnioski wynikające z ewaluacji 6) liczba dzieci i młodzieży zgłaszającej się samodzielnie po programach
		2. Prowadzenie zajęć psychokorekcyjnych w placówkach przeznaczonych dla dzieci z grup ryzyka np. w świetlicach lub klubach socjoterapeutycznych. 3. Dofinansowanie działalności w części dotyczącej zajęć psychoterapeutycznych.	Burmistrz Namysłowa Świetlice opiekuńczo – wychowawcze Dyrektorzy placówek oświatowych	I - XII	1) rodzaj zajęć 2) liczba placówek realizujących zajęcia 3) liczba przeprowadzonych zajęć 4) liczba godzin programów 5) liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach
		4. Doposażenie świetlic socjo - terapeutycznych i opiekuńczo - wychowawczych w placówkach oświatowych. 5. Organizacja aktywnego wypoczynku dla uczniów z rodzin patologicznych (zajęcia pozalekcyjne). 6. Prowadzenie lokalnych i regionalnych kampanii edukacyjnych na tematy związane z profilaktyką problemów alkoholowych. 7. Wspieranie działań podejmowanych przez lokalne koalicje trzeźwościowe.	Burmistrz Namysłowa Dyrektorzy placówek oświatowych NOK Związki Wyznaniowe Komenda Powiatowa Policji Kluby i zespoły sportowe ZHP Organizacje pozarządowe	I - XII	1) liczba placówek, które są finansowane przez samorząd 2) liczba placówek, dla których dokonano zakupu wyposażenia 3) wykaz rodzajów ofert zagospodarowania czasu wolnego 4) liczba wyjazdów o charakterze profilaktycznym 5) liczba uczestników wyjazdów o charakterze profilaktycznym 6) liczba imprez o charakterze

		<p>8. Organizowanie lokalnych imprez rozrywkowych i sportowych dla dzieci i młodzieży.</p> <p>9. Aktywizacja młodzieżowych inicjatyw profilaktycznych.</p> <p>10. Organizowanie aktywnych form wypoczynku dla dzieci i młodzieży ze środowisk z problemem alkoholowym poprzez organizowanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wycieczek; - obozów; - kolonii; - zawodów sportowych. <p>11. Organizowanie konkursów o problematyce uzależnień połączonych z nagrodami.</p> <p>12. Zagospodarowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.</p> <p>13. Organizowanie imprez środowiskowych promujących zdrowy styl życia.</p>			<p>profilaktycznym</p> <p>7) liczba osób uczestniczących w imprezach o charakterze profilaktycznym</p> <p>8) liczba ogólnokrajowych kampanii profilaktycznych</p> <p>9) liczba lokalnych kampanii profilaktycznych</p> <p>10) liczba odbiorców kampanii profilaktycznych w ciągu roku</p> <p>11) liczba współpracujących organizacji, instytucji, osób fizycznych</p> <p>12) liczba imprez</p> <p>13) liczba uczestników imprez</p> <p>14) liczba konkursów</p> <p>15) liczba uczestników konkursów</p> <p>16) liczba nagród, upominków</p>
4	<p>Kontrola przestrzegania zasad obrotu detalicznego napojów alkoholowych zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.</p>	<p>1. Kontrola punktów sprzedaży pod kątem przestrzegania zasad zawartych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i w uchwale Rady Miejskiej.</p> <p>2. Bieżąca kontrola przestrzegania zakazu sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom nieletnim i nietrzeźwym.</p> <p>3. Kontrola przestrzegania zakazu reklam napojów alkoholowych.</p> <p>4. Współdziałanie z policją i służbami porządkowymi w zakresie interwencji wobec nielegalnego handlu alkoholem i jego produkcją.</p>	<p>Burmistrz Namysłowa GKRPA Komenda Powiatowa Policji Państwowa Inspekcja Handlowa Państwowa Inspekcja Sanitarna Straż Graniczna</p>	bieżąco	<p>1) liczba osób upoważnionych przez Burmistrza do przeprowadzenia ww. kontroli</p> <p>2) liczba przeprowadzonych kontroli</p> <p>3) liczba skontrolowanych punktów</p> <p>4) liczba wszczętych przez gminę postępowań o cofnięcie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych</p> <p>5) liczba decyzji o cofnięciu zezwolenia podjętych przez gminę z uwzględnieniem przyczyn cofnięcia</p>

5	Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i propagujących „zdrowy styl życia”.	Realizacja zadania przez organizacje pozarządowe spełniające kryteria merytoryczne. Ważnym partnerem dla gminy w realizacji programu profilaktyki alkoholowej są stowarzyszenia i kluby abstynenckie jako miejsce trzeźwego i zdrowego stylu życia dla osób uzależnionych i członków ich rodzin.	Burmistrz Namysłowa Organizacje pozarządowe spełniające kryteria merytoryczne Związki wyznaniowe	bieżąco	<ol style="list-style-type: none"> 1) liczba współpracujących organizacji pozarządowych 2) liczba dofinansowanych programów 3) wnioski wynikające z ewaluacji programów
6	Zapobieganie negatywnym skutkom alkoholizmu.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzmoczone działania w zakresie wczesnego wykrywania uzależnienia. 2. Kierowanie na leczenie odwykowe. 3. Działania mające na celu profilaktykę eliminowania skutków alkoholizmu jako patologii społecznej. 4. Kierowanie osób z problemem alkoholowym, na badania w przedmiocie uzależnienia. 	Burmistrz Namysłowa GKRPA OPS Komenda Powiatowa Policji	bieżąco	<ol style="list-style-type: none"> 1) liczba punktów realizująca działania w zakresie wczesnego wykrywania uzależnienia 2) liczba osób wobec, których podjęto interwencję 3) liczba osób, które skierowano na badania w przedmiocie uzależnienia 4) liczba osób, które skierowano do placówek leczenia odwykowego 5) liczba przeprowadzonych badań, ekspertyz, opinii diagnoz

**PLAN FINANSOWY NA 2015 ROK W SZCZEGÓŁOWOŚCI DO DZIAŁU, ROZDZIAŁU
I PARAGRAFÓW KLASYFIKACJI BUDŻETOWEJ**

Rozdział 85154 – Przeciwdziałanie alkoholizmowi

§ 2820 Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji stowarzyszeniom.	110 000 zł
Dotacja przeznaczona na realizację zadań publicznych z zakresu ochrony i promocji zdrowia, porządku i bezpieczeństwa oraz przeciwdziałania patologiom społecznym w 2015 roku.	
§ 4170 Wynagrodzenie bezosobowe.	62 700 zł
1. Sporządzanie opinii biegłego w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.	1 700 zł
2. Wynagrodzenia członków GKRPA.	28 000 zł
3. Wynagrodzenia instruktorów i pedagogów prowadzących zajęcia sportowo – rekreacyjne i socjoterapeutyczne z dziećmi i młodzieżą oraz wynagrodzenia terapeutów prowadzących punkty konsultacyjno – informacyjne dla osób uzależnionych i członków ich rodzin	33 000 zł
§ 4210 Zakup materiałów i wyposażenia.	74 000 zł
1. Doposażenie świetlic socjoterapeutycznych w SP Nr 3 i SP Nr 4 w Namysłowie. (Zakup m.in. wyposażenia, sprzętu audiowizualnego, czasopism, książek, art. papierniczo – biurowych, środków czystości itp.).	31 000 zł
2. Zakup wyposażenia i materiałów biurowych dla potrzeb Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (zakup m.in. zestawu komputerowego).	8 000 zł
3. Zakup pomocy audiowizualnych, czasopism, książek, broszur i sprzętu edukacyjno - informacyjnego przez placówki oświatowo – wychowawcze.	10 000 zł
4. Zakup sprzętu sportowo – rekreacyjnego do zorganizowania czasu wolnego i pozalekcyjnych zajęć sportowych i imprez towarzyszących dla dzieci i młodzieży uczęszczających do placówek oświatowych oraz świetlic wiejskich.	25 000 zł
§ 4260 Zakup energii.	10 500 zł
Koszty związane z poborem energii elektrycznej w świetlicach SP Nr 3 i SP Nr 4 w Namysłowie oraz w lokalu przeznaczonym na działalność punktów konsultacyjno – informacyjnych dla osób uzależnionych i członków ich rodzin.	
§ 4300 Zakup usług pozostałych.	63 380 zł
1. Wynagrodzenia dla terapeutów prowadzących zajęcia i punkty konsultacyjne dla osób uzależnionych i członków ich rodzin.	18 380 zł
2. Realizacja profesjonalnych – specjalistycznych programów profilaktycznych o tematyce uzależnienia od alkoholu w placówkach oświatowych.	8 000 zł
3. Opieka psychoterapeutyczna nad grupami samopomocowymi.	3 000 zł
4. Szkolenia prowadzone w sprawach profilaktyki alkoholowej i przemocy w rodzinie.	3 000 zł
5. Obozy i kolonie dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym.	12 000 zł
6. Opłaty związane z wynajmem lokalu na potrzeby punktów konsultacyjnych dla osób uzależnionych i członków ich rodzin.	6 000 zł
7. Usługi transportowe.	4 000 zł
8. Wyżywienie dla dzieci uczęszczających do świetlic opiekuńczo-wychowawczych.	8 000 zł
9. Bilety wstępu do kin, muzeów.	1 000 zł
§ 4410 Krajowe podróże służbowe.	500 zł
- delegacje na szkolenia i konferencje.	

§ 4110 Składki na ubezpieczenia społeczne.	29 087 zł
Składki od wynagrodzeń członków GKRPA oraz pedagogów zatrudnionych w świetlicach socjoterapeutycznych w SP Nr 3 i Nr 4 w Namysłowie.	
§ 4120 Składki na Fundusz Pracy.	4 230 zł
Składki potrącone od wynagrodzeń członków GKRPA oraz od wynagrodzeń pedagogów zatrudnionych w świetlicach socjoterapeutycznych w SP Nr 3 i Nr 4 w Namysłowie.	
§ 4010 Wynagrodzenia osobowe pracowników.	130 195 zł
Wynagrodzenia dla pedagogów zatrudnionych w świetlicach socjoterapeutycznych w SP Nr 3 i Nr 4 w Namysłowie.	
§ 4040 Dodatkowe wynagrodzenie roczne.	9 466 zł
Dodatkowe wynagrodzenie roczne dla pedagogów za 2014 rok zatrudnionych w świetlicach socjoterapeutycznych w SP Nr 3 i Nr 4 w Namysłowie.	
§ 4440 Odpisy na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych.	8 970 zł
Odpisy na FSS pedagogów zatrudnionych w świetlicach socjoterapeutycznych w SP Nr 3 i Nr 4 w Namysłowie.	
§ 4700 Szkolenia pracowników nie będących członkami korpusu służby cywilnej.	1 000 zł
Wydatki przeznaczone na szkolenia i kursy specjalistyczne o tematyce uzależnień.	
§ 4610 Koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego.	2 500 zł
§ 4390 Zakup usług obejmujących wykonanie ekspertyz, analiz i opinii.	500 zł
Wydatki przeznaczone na sporządzanie opinii biegłego sądowego w przedmiocie uzależnień.	
§ 4370 Opłaty z tytułu usług telekomunikacyjnych telefonii stacjonarnej.	100 zł
Wydatki przeznaczone na opłaty związane z korzystaniem z usług telefonicznych w lokalu przeznaczonym na siedzibę punktów konsultacyjnych dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin.	
§ 4430 Różne opłaty i składki.	200 zł
Wydatki przeznaczone na ubezpieczenie NW dzieci uczestniczących w obozach i koloniach terapeutycznych.	
§ 4350 Zakup usług dostępu do Internetu.	500 zł
Wydatki przeznaczone na opłaty związane z dostępem do Internetu w siedzibie punktów konsultacyjnych dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin.	
§ 4240 Zakup pomocy naukowych, dydaktycznych i książek.	5 000 zł
Wydatki przeznaczone na zakup pomocy dydaktycznych do świetlic socjoterapeutycznych w SP Nr 3 i Nr 4 w Namysłowie.	
§ 4280 Zakup usług zdrowotnych	100 zł
Wydatki przeznaczone na zakup usług zdrowotnych w świetlicach socjoterapeutycznych w SP Nr 3 i Nr 4 w Namysłowie	
OGÓLEM WYDATKI	512 928 zł

Załącznik Nr 2 do Uchwały Nr .....
Rady Miejskiej w Namysłowie
z dnia ..... r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
W GMINIE NAMYSŁÓW W 2015 R. (GPPN)**

Rozdział I

WPROWADZENIE

Współczesne spojrzenie na narkomanię, a szczególnie przedstawienie jej przez środki masowego przekazu jako zjawiska znacznie bardziej poważniejszego niż palenie papierosów, czy picie alkoholu, stało się czymś bardzo niepokojącym.

Zjawisko narkomanii ma charakter procesu – postępuje, ewoluuje i odznacza się zróżnicowaną dynamiką. W dzisiejszych czasach narkomania to nie tylko subkultura, to moda narkotykowa, która przebiega zgodnie z zachodzącymi w niej trendami. Młodzi ludzie, swobodnie dokonują wyborów między dostępnymi używkami – alkoholem, nikotyną i narkotykami. Z pojęć związanych z narkotykami można stworzyć słownik nowej gwary. Każdy środek, czynność, stan umysłu miałby w nim swoje odniesienie.

Powszechność narkotyków wcześniej była problemem głównie dużych miast, dzisiaj jest obecna w miasteczkach, a nawet na wsiach, gdzie docierają dilerzy narkotykowi. Substancje psychoaktywne są w szkołach podstawowych, gimnazjach, szkołach średnich i wyższych uczelniach. Wszechobecne są na dyskotekach, wszelkich imprezach młodzieżowych. Zażywają je również ludzie na stanowiskach urzędniczych, zajmujących dobrą pozycję w renomowanych firmach oraz posiadających wyższe wykształcenie. Stosują je w trakcie przerwy w pracy, wykładów itp.

Coraz bardziej stają się popularne narkotyki syntetyczne, zwłaszcza amfetamina. Zwiększyła się popularność heroiny do palenia. Rosną także rozmiary przetworów konopi. Coraz większego znaczenia nabierają problemy zdrowotne będące wynikiem okazjonalnego używania narkotyków. Biorąc pod uwagę wzrost rozpowszechniania narkotyków syntetycznych można niestety spodziewać się w dalszych latach trendu wzrostowego narkomanii.

Problem narkomanii jest szczególnie istotny wśród młodzieży, gdyż obecnie do „zarażenia narkomanią” dochodzi coraz częściej już w szkole podstawowej, nastolatek wówczas przeżywa kryzys tożsamości. Kryzys ten oznacza załamanie się pewnej rzeczywistości, jest to bowiem okres gwałtownych zmian fizycznych i psychicznych, jakich doświadcza młody człowiek. Ogromnie ważnym elementem wchodzenia w dorosłość młodego człowieka jest głęboka więź z rodzicami, ponieważ stosunki z rodzicami mają istotny wpływ na wybory życiowe, a nieefektywna komunikacja wewnątrz rodzinna może przyspieszać zaangażowanie dziecka w narkotyki.

Psychologowie wskazują na trzy główne powody, które mogą skłonić nastolatka do sięgania po narkotyki, tj.: poszukiwanie nowych i przyjemnych wrażeń (narkotyk tylko pozornie zaspokaja te potrzeby, pozwala bowiem bez wysiłku ze strony nastolatka na odczuwanie przyjemności i dreszczu emocji), chęć uwolnienia się od stresu, napięć i problemów (narkotyk na krótką chwilę pozwala oderwać się od rzeczywistości, rozluźnić się i stłumić uczucia), chęć bycia akceptowanym przez grupę (młody człowiek chce poczuć się silnym i „wyluzowanym”, co pozwoli mu na uzyskanie aprobaty i uznania).

Bardzo istotne w zapobieganiu narkomanii jest uświadomienie, jakie ryzyko niesie za sobą sięgnięcie po narkotyk. Konieczna jest przede wszystkim skuteczna profilaktyka, która dotyczy zapobiegania

zidentyfikowanym i spodziewanym zagrożeniom poprzez przedsięwzięcie działań, mających na celu niedopuszczenie do negatywnie ocenianych przekształceń istniejącego stanu rzeczy.

Odpowiednio do stopnia ryzyka profilaktyka prowadzona jest na trzech poziomach:

- 1) pierwszorzędowa – adresowana do grupy niskiego ryzyka, są to działania prewencyjne obejmujące szerokie, nie zdiagnozowane populacje, ma na celu promocję zdrowego stylu życia oraz opóźnienie wieku inicjacji.
- 2) drugorzędowa – adresowana do grupy podwyższonego ryzyka, celem jest ograniczenie głębokości i czasu trwania dysfunkcji, umożliwienie wycofania się z zachowań ryzykownych.
- 3) trzeciorzędowa – adresowana do grupy wysokiego ryzyka, przeciwdziałanie pogłębiania się procesu chorobowego i degradacji społecznej oraz umożliwienie powrotu do normalnego życia w społeczeństwie.

Podstawą prawną działań związanych z przeciwdziałaniem narkomani jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179 poz. 1485 z późn. zm.). Ustawa ta określa zadania dla organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego jako zadanie własne oraz dla szkół wyższych, zakładów opieki zdrowotnej i innych jednostek organizacyjnych działających w dziedzinie ochrony zdrowia i inne.

W zakresie realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii mogą również uczestniczyć stowarzyszenia, organizacje pozarządowe, fundacje, kościoły i inne związki wyznaniowe, medyczne samorządy zawodowe, rodziny osób uzależnionych oraz grupy samopomocy osób uzależnionych i ich rodzin.

Rozdział II

CELE STRATEGICZNE PROGRAMU

1. **Strategia informacyjna** – jej celem jest dostarczenie adekwatnych informacji na temat skutków zachowań ryzykownych i tym samym umożliwienie dokonywania racjonalnego wyboru. U podstaw tej strategii leży przekonanie, że ludzie, zwłaszcza młodzi, zachowują się ryzykownie, ponieważ wiedzą zbyt mało o mechanizmach i następstwach takich zachowań. Zakłada się, iż dostarczenie informacji o skutkach odurzania się narkotykami spowoduje zmianę postaw, a w rezultacie wpłynie na zmianę zachowań. Zazwyczaj są to wykłady ilustrowane niekiedy filmami.
2. **Strategia edukacyjna** – jej celem jest pomoc w rozwijaniu ważnych umiejętności psychologicznych i społecznych (umiejętności nawiązywania kontaktów z ludźmi, radzenia sobie ze stresem, rozwiązywania konfliktów, opierania się naciskom ze strony otoczenia, itp.). U podstaw tej strategii leży przekonanie, że ludzie, nawet dysponujący odpowiednią wiedzą, podejmują zachowania ryzykowne z powodu braku wielu umiejętności niezbędnych w życiu społecznym. Deficyt w zakresie kompetencji społecznych uniemożliwia im budowanie głębszych, satysfakcjonujących związków z ludźmi, powoduje ciągłą frustrację co w efekcie powoduje, że szukają oni chemicznych lub innych podpórek, żeby przetrwać.

3. **Strategia działań alternatywnych** – jej celem jest pomoc w zaspokojeniu ważnych potrzeb (np. sukcesu, przynależności) oraz osiąganie satysfakcji życiowej przez stwarzanie możliwości zaangażowania się w działalność pozytywną (artystyczną, sportową, społeczną, itp.). U podstaw tej strategii leży założenie, że wiele ludzi nie ma możliwości zrealizowania swej potrzeby aktywności, podniesienia samooceny poprzez osiąganie sukcesów czy też rozwoju zainteresowań. Dotyczy to zwłaszcza dzieci i młodzieży zaniedbanej wychowawczo.
4. **Strategia interwencyjna** – celem tych działań jest pomoc osobom mającym trudności w identyfikowaniu i rozwiązywaniu ich problemów oraz wspieranie w sytuacjach kryzysowych.
5. **Strategia zmniejszania szkód** – adresatem tych działań są grupy najwyższego ryzyka, wobec których zawiodła wczesna profilaktyka, interwencje, terapia, resocjalizacja. Są to narkomani z długim stażem, którzy nie chcą wycofać się z ryzykownych zachowań.

Rozdział III

HARMONOGRAM GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII I JEGO REALIZATORZY

1. Realizatorzy GPPN to:
  - 1) Burmistrz Namysłowa,
  - 2) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
  - 3) Ośrodek Pomocy Społecznej w Namysłowie,
  - 4) Namysłowski Ośrodek Kultury,
  - 5) Świetlice socjoterapeutyczne na terenie gminy Namysłów,
  - 6) Placówki oświatowe na terenie gminy Namysłów,
  - 7) Komenda Powiatowa Policji,
  - 8) Instytucje, organizacje i stowarzyszenia działające na rzecz przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Szczegółowy harmonogram Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii zawiera tabela Nr 1.

Rozdział IV

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

1. Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii są środki finansowe budżetu gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych.
2. Zadania realizowane w ramach Gminnego Programu mogą być również finansowane z dotacji celowych Urzędu Marszałkowskiego w Opolu.
3. Plan finansowy na 2015 rok w szczególności do działów, rozdziałów i paragrafów klasyfikacji budżetowej zawiera tabela Nr 2.

HARMONOGRAM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

Lp.	Cele główne	Zadania i sposoby realizacji	Realizatorzy zadania	Termin realizacji	Wskaźniki osiągnięcia celu
1	Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób zagrożonych uzależnieniem.	1. Prowadzenie zajęć terapeutycznych dla osób uzależnionych od narkotyków i członków ich rodzin.	Burmistrz Namysłowa Organizację pozarządowe spełniające kryteria merytoryczne	I – XII	1) liczba punktów świadczących pomoc 2) liczba osób zgłaszająca się samodzielnie na zajęcia 3) liczba porad indywidualnych 4) liczba porad diagnostycznych
		2. Realizacja programów ponadpodstawowych dla osób uzależnionych od środków psychotropowych.	jw.	I – XII	1) liczba przeprowadzonych programów 2) liczba godzin programów 3) liczba osób uczestniczących w programach 4) liczba osób objętych programem
		3. Prowadzenie punktu konsultacyjno - informacyjnego dla osób uzależnionych od narkotyków i dla członków ich rodzin.	jw.	I – XII	1) liczba punktów świadczących pomoc 2) liczba osób zgłaszająca się samodzielnie na zajęcia 3) liczba porad indywidualnych 4) liczba porad diagnostycznych
		4. Zakup i dystrybucja materiałów informacyjno – edukacyjnych.	Dyrektorzy placówek oświatowych Komenda Powiatowa Policji	w miarę potrzeb	1) liczba zakupionych broszur, ulotek, plakatów, czasopism itp. 2) liczba placówek dla których dokonano zakupu
2	Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej.	1. Organizacja i utrzymanie punktu konsultacyjno - informacyjnego dla osób uzależnionych i współuzależnionych od środków psychotropowych.	Burmistrz Namysłowa	I – XII	1) liczba punktów świadczących pomoc 2) liczba osób zgłaszająca się samodzielnie na zajęcia 3) liczba porad indywidualnych 4) liczba porad diagnostycznych
		2. Prowadzenie grupy wsparcia dla osób uzależnionych od środków psychotropowych.	Burmistrz Namysłowa Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna Związki Wyznaniowe	I - XII	1) liczba punktów świadczących pomoc 2) liczba sesji psychoterapii grupowej 3) liczba uczestników w sesjach psychoterapii grupowej

3	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo – rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych.	1. Organizowanie i prowadzenie na terenie placówek oświatowych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, kadry pedagogicznej oraz rodziców: a) konferencje b) pogadanki c) spektakle i imprezy kulturalne d) programy profilaktyczne	Burmistrz Namysłowa Dyrektorzy placówek oświatowych NOK Komenda Powiatowa Policji Organizacje pozarządowe spełniające kryteria merytoryczne	I – XII	1) liczba placówek oświatowych realizujących program 2) liczba zrealizowanych programów profilaktycznych, konferencji, apeli, pogadek, spektakli teatralnych 3) liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w programach profilaktycznych 4) liczba godzin programów 5) liczba dzieci i młodzieży zgłaszającej się samodzielnie po programach. 6) liczba przeprowadzonych szkoleń 7) liczba uczestników szkoleń 8) wnioski wynikające z ewaluacji
		2. Prowadzenie zajęć psychokorekcyjnych w placówkach przeznaczonych dla dzieci z grup ryzyka np. w świetlicach socjo – terapeutycznych lub świetlicach opiekuńczo – wychowawczych.	Burmistrz Namysłowa Dyrektorzy placówek oświatowych	I – XII	1) rodzaje zajęć 2) liczba placówek realizujących zajęcia 3) liczba przeprowadzonych zajęć 4) liczba godzin programów 5) liczba dzieci i młodzieży uczestnicząca w zajęciach 6) wnioski wynikające z ewaluacji
		3. Dofinansowanie działalności w części dotyczącej zajęć psychoterapeutycznych.	Burmistrz Namysłowa	I – XII	1) liczba placówek, które zostały dofinansowane przez samorząd 2) liczba placówek oświatowych, dla których dokonano zakupu wyposażenia

	4. Prowadzenie lokalnych i regionalnych kampanii edukacyjnych na tematy związane z przeciwdziałaniem narkomanii.	Burmistrz Namysłowa Dyrektorzy placówek oświatowych Stowarzyszenia Abstynenckie NOK Związki Wyznaniowe Komenda Powiatowa Policji Organizacje pozarządowe	I – XII	<ol style="list-style-type: none"> 1) liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjnych 2) liczba uczestników w przeprowadzonych kampaniach 3) liczba odbiorców kampanii profilaktycznych w ciągu roku 4) liczba współpracujących organizacji, instytucji, osób fizycznych 5) liczba imprez 6) liczba uczestników imprez 7) liczba konkursów 8) liczba uczestników konkursów 9) liczba nagród i upominków
	5. Wspieranie działań podejmowanych przez lokalne koalicje abstynenckie.	Burmistrz Namysłowa	I - XII	<ol style="list-style-type: none"> 1) liczba współpracujących organizacji pozarządowych 2) liczba dofinansowanych programów 3) wnioski wynikające z ewaluacji programów
	6. Organizowanie lokalnych imprez rozrywkowych i sportowych dla dzieci i młodzieży.	Burmistrz Namysłowa Dyrektorzy placówek oświatowych Organizacje pozarządowe	I - XII	<ol style="list-style-type: none"> 1) liczba zorganizowanych imprez o charakterze profilaktycznym 2) liczba osób uczestniczących w imprezach o charakterze profilaktycznym
	7. Organizowanie konkursów o problematyce uzależnień połączonych z nagrodami.	jw.	I - XII	<ol style="list-style-type: none"> 1) liczba konkursów 2) liczba uczestników konkursów 3) liczba nagród i upominków
	8. Zagospodarowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych patologią społeczną, w tym: - festyny szkolno – rodzinne - imprezy środowiskowe promujące zdrowy styl życia.	Burmistrz Namysłowa Dyrektorzy placówek oświatowych Organizacje pozarządowe	I - XII	<ol style="list-style-type: none"> 1) liczba placówek oświatowych realizujących zadanie 2) liczba przeprowadzonych imprez środowiskowych i festynów szkolnych 3) liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach 4) liczba odbiorców festynów szkolno – rodzinnych

4	Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii.	1. Realizowanie programów przez organizacje pozarządowe w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii realizowane z młodzieżą.	Burmistrz Namysłowa Organizacje pozarządowe spełniające kryteria merytoryczne Dyrektorzy placówek oświatowych Komenda Powiatowa Policji	I – XII	<ol style="list-style-type: none"> 1) liczba współpracujących organizacji pozarządowych 2) liczba zrealizowanych programów profilaktycznych 3) liczba dofinansowanych programów profilaktycznych 4) wysokość środków finansowych przeznaczonych na poszczególne zadania zlecone 5) wnioski wynikające z ewaluacji programów
		2. Dofinansowanie świetlic socjoterapeutycznych w materiały niezbędne do realizacji programów profilaktycznych.	Burmistrz Namysłowa	I - XII	<ol style="list-style-type: none"> 1) liczba placówek, które są finansowane przez samorząd 2) liczba placówek, dla których dokonano zakupu materiałów niezbędnych do realizacji programów profilaktycznych 3) liczba zrealizowanych programów profilaktycznych 4) liczba uczestników programów profilaktycznych

**PLAN FINANSOWY NA 2015 ROK W SZCZEGÓŁOWOŚCI DO DZIAŁU, ROZDZIAŁU
I PARAGRAFÓW KLASYFIKACJI BUDŻETOWEJ**

Rozdział 85153 - Przeciwdziałanie narkomanii

§ 4170	Wynagrodzenie bezosobowe Wydatki przeznaczone na wynagrodzenia dla terapeutów prowadzących punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych od środków psychoaktywnych i członków ich rodzin.	8 650 zł
§ 4210	Zakup materiałów i wyposażenia	10 972 zł
1)	Doposażenie świetlic opiekuńczo-wychowawczych w Namysłowie Wydatki przeznaczone na zakup między innymi: - ulotek i broszur informacyjnych; - czasopism; - książek; - artykułów papierniczo – biurowych;	4 500 zł
2)	Zakup pomocy audiowizualnych, czasopism, książek i innych materiałów i sprzętu dla realizatorów GPPN	3 000 zł
3)	Zakup urządzenia do badania zawartości środków psychotropowych w organizmie dla Komendy Powiatowej Policji w Namysłowie	3 472 zł
§ 4300	Zakup usług pozostałych	25 450 zł
1)	Realizacja profesjonalnych – specjalistycznych programów profilaktycznych o tematyce uzależnienia od narkotyków	10 500 zł
2)	Wynagrodzenia dla terapeutów prowadzących zajęcia i punkt informacyjno – konsultacyjny dla osób uzależnionych od środków psychotropowych i członków ich rodzin	12 500 zł
3)	Szkolenia prowadzone w zakresie przeciwdziałania narkomanii	2 450 zł
§ 4410	Krajowe podróże służbowe Delegacje pracowników Urzędu Miejskiego.	300 zł
§ 4110	Składki na ubezpieczenia społeczne Składka na ubezpieczenie społeczne od umów – zleceń zawartych z terapeutami.	1 000 zł
§ 4120	Składki na Fundusz Pracy Składki potrącone od umów – zleceń zawartych z terapeutami.	200 zł
§ 4700	Szkolenia pracowników nie będących członkami korpusu służby cywilnej Szkolenia pracowników Urzędu Miejskiego	500 zł
	OGÓŁEM WYDATKI	47 072 zł

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 4' ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, przeciwdziałaniem narkomanii oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu i środków psychotropowych jak również przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie należy do zadań własnych gminy.

Zadania te obejmują m.in. zwiększenie dostępności terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i środków psychotropowych oraz wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu ww. problemów. Realizacji tych zadań służyć mają: Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Namysłów w 2015 roku i Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Namysłów w 2015 roku, które stanowią części Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w latach 2005 - 2015, uchwalane corocznie przez Radę Miejską. Przedstawione programy zostały pozytywnie zaopiniowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Namysłowie. W świetle powyższego, podjęcie uchwały w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na 2015 rok jest zasadne.

Projektodawca: Burmistrz

AL